קיצור שלחן ערוך — הלכות מליחה

קֹדֶם שֶׁמּוֹלְחִין אֶת הַבָּשָׂר, צְרִיכִין לְהָדִיחַ אוֹתוֹ יָפֶה יָפֶה בַּמַּיִם. שׁוֹרִין אוֹתוֹ בְּמַיִם לְעֵרֶךְ חֲצִי שָׁעָה. וְצָרִיךְ שֶׁהַמַּיִם יְכַסּוּ כָּל הַבָּשָׂר. בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ דָּם בְּעַיִן עַל הַבָּשָׂר, צְרִיכִין לְשַׁפְשְׁפוֹ, בְּמֵי הַשְּׁרָיָה וּלְהָסִירוֹ. וְכֵן בְּעוֹפוֹת צְרִיכִין לְשַׁפְשֵׁף הֵיטֵב בִּמְקוֹם הַשְּׁחִיטָה. וְכֵן מִבִּפְנִים בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ דָּם בְּעַיִן. וְלִפְעָמִים נִמְצָא בַּבָּשָׂר אוֹ בָּעוֹף מָקוֹם שֶׁנִּצְרַר בּוֹ דָּם מֻחֲמַת מַכָּה, צְרִיכִין לַחְתּוֹךְ הַמָּקוֹם הַזֶּה וּלְהָסִירוֹ קֹדֶם הַשְּׁרָיָה. כְּשֶׁהַמַּיִם קָרִים מְאֹד, יַנִּיחֵם תְּחִלָּה בְּמָקוֹם חַם קְצָת לְהָפִיג צִינָּתָן, קֹדֶם שֶׁשּׁוֹרִין בָּהֶן אֶת הַבָּשָׂר, כִּי מֻחֲמַת הַקְּרִירוּת שֶׁבַּמַּיִם, יִתְקַשֶּׁה הַבָּשָׂר וְלֹא יֵצֵא אַחַר כָּךְ הַדָּם בַּמְּלִיחָה (ב"י) (יו"ד סז סט).

אִם שָׁכְחוּ וְנִשְׁרָה הַבָּשָׂר בַּמַּיִם מֵעֵת לְעֵת, הַבָּשָׂר וְגַם הַכְּלִי אָסוּר. וְכָבֵד שֶׁנִּשְׁרָה בְּמַיִם מֵעֵת לְעֵת, יַעֲשֶׂה שְׁאֵלַת חָכָם (סִימָן סט וְעַיֵּן בחכמ"א כלל לד).

בְּעֶרֶב שַׁבָּת שֶׁאֵין לוֹ פְּנַאי, אוֹ בְּעִנְיָן אַחֵר שֶׁהַשָּׁעָה דְּחוּקָה, דַּי לְשַׁפְשֵׁף הֵיטֵב אֶת הַבָּשָׂר בַּמַּיִם, וְיִשְׁרֶה אַךְ מְעַט בַּמָּיִם. וּכְשֶׁאֵין אַדְמוּמִית בַּמַּיִם יְכוֹלִין לִמְלוֹחַ אוֹתוֹ (חכמת אדם כלל ל').

אִם לְאַחַר הַשְּׁרָיָה חָתְכוּ חֲתִיכָה אַחַת לִשְׁתַּיִם, צְרִיכִין לְהָדִיחַ הֵיטֵב מִקּוֹם הֶחָתָךְ, מִפְּנֵי הַדָּם שֶׁיֶּשְׁנוֹ שָׁם.

בָּשָׂר שֶׁנִּקְרַשׁ מֻחֲמַת הַקֹּר, צְרִיכִין לְהַשְׁגִּיחַ שֶׁיִּפָּשֵׁר, אֲבָל לֹא יַנִּיחוּהוּ אֵצֶל תַּנּוּר שֶׁהֶסָּק. וּבִשְׁעַת הַדְּחָק יְכוֹלִין לִשְׁרוֹתוֹ בְּמַיִם פּוֹשְׁרִין (סח סט ובחכמ"א).

הַכְּלִי הַמְיֻחָד לִשְׁרִיַּת בָּשָׂר, אֵין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ דָּבָר אַחֵר שֶׁל מַאֲכָל.

לְאַחַר שֶׁנִּשְׁרָה הַבָּשָׂר צְרִיכִין לְהָטִיף מִמֶּנּוּ הַמַּיִם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמַּס הַמֶּלַח מִן הַמַּיִם וְלֹא יוֹצִיא אֶת הַדָּם. וּצְרִיכִין לְהַשְׁגִּיחַ שֶׁלֹּא יִתְיַבֵּשׁ הַבָּשָׂר לְגַמְרֵי, בִּכְדֵי שֶׁלֹּא יִפּוֹל הַמֶּלַח מֵעָלָיו.

הַמֶּלַח לֹא יְהֵא דַּק מְאֹד כַּקֶּמַח, דְּאִם כֵּן נָמֵס מִיָּד עַל הַבָּשָׂר וְאֵינוֹ מוֹצִיא דָּם. וְגַם לֹא יְהֵא גַּס מְאֹד, שֶׁמָּא יִפֹּל מֵעַל הַבָּשָׂר, אֶלָּא יְהֵא בֵּינוֹנִי כְּמוֹ הַמֶּלַח שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי בִּשּׁוּל, וְיִהְיֶה יָבֵשׁ שֶׁיִּתְפַּזֵּר הֵיטֵב.

צְרִיכִין לְפַזֵּר הַמֶּלַח עַל הַבָּשָׂר בְּכָל הַצְּדָדִין, שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר שׁוּם מָקוֹם בְּלִי מֶלַח. וְלָכֵן הָעוֹפוֹת צְרִיכִין לִפְתֹּחַ אוֹתָן הֵיטֵב, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְמָלְחָן הֵיטֵב גַּם מִבִּפְנִים (סִימָן ס"ט).

הַבָּשָׂר בְּמִלְחוֹ צָרִיךְ לְהַנִּיחַ בְּמָקוֹם שֶׁיּוּכַל הַדָּם לָזוּב מִמֶּנּוּ הֵיטֵב, וְלָכֵן לֹא יַעֲמִיד אֶת הַסַּל עִם הַבָּשָׂר עַל גַּבֵּי קַרְקַע כִּי לֹא יוּכַל הַדָּם לָזוּב הֵיטֵב. וַאֲפִלּוּ לְאַחַר שֶׁכְּבָר שָׁהָה הַבָּשָׂר בְּמִלְחוֹ שִׁעוּר מְלִיחָה קֹדֶם הֲדָחָה, לֹא יִתְּנֵהוּ בְּמָקוֹם שֶׁאֵין הַדָּם יָכוֹל לָזוּב הֵיטֵב. וּכְשֶׁמּוֹלְחִין עַל גַּבֵּי דָּף צְרִיכִין לְהַנִּיחוֹ בְּשִׁפּוּעַ, כְּדֵי שֶׁיָּזוּב הֵיטֵב, וְשֶׁלֹּא יִהְיֶה בּוֹ גּוּמָּא שֶׁיִּתְקַבֵּץ בּוֹ צִיר. וְהַמּוֹלֵחַ עוֹפוֹת אוֹ דִּפֶּן שְׁלֵמָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ תּוֹךְ וּבֵית קִבּוּל, צָרִיךְ לַהֲפֹךְ צַד הֶחָלָל לְמַטָּה, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל הַדָּם לָזוּב הֵיטֵב.

יְהֵא הַבָּשָׂר מָנָח בְּמִלְחוֹ שִׁעוּר שָׁעָה, וּבִשְׁעַת הַדְּחָק דַּי כ"ד מִנּוּטִין (רְגָעִים) סִימָן ס"ט וּבאוֹרַח חַיִּים סִימָן תנ"ט.

לְאַחַר שֶׁהָיָה הַבָּשָׂר מָנָח בְּמִלְחוֹ כְּשִׁעוּרוֹ, יְנַפֵּץ מִמֶּנּוּ הַמֶּלַח הֵיטֵב, וּמְדִיחִין אוֹתוֹ ג' פְּעָמִים בַּמַּיִם הֵיטֵב הֵיטֵב. וְאִשָּׁה יִרְאַת ה', יֵשׁ לָהּ לְהַשְׁגִּיחַ בְּעַצְמָהּ עַל הֲדָחַת הַבָּשָׂר, כִּי לִפְעָמִים הַמְשָׁרֶתֶת אֲשֶׁר בַּכָּתֵף תִּשָּׂא אֵת הַמַּיִם, תְּצַמְצֵם, וְיכוֹלִין לָבוֹא, חַס וְשָׁלוֹם לְאִסּוּר דָּם. וּצְרִיכִין לְזָהֵר שֶׁלֹּא לְהַנִּיחַ אֶת הַבָּשָׂר בְּתוֹךְ כְּלִי בְּלִי מַיִם קֹדֶם שֶׁהוּדָח (סִימָן ס"ט).

צְרִיכִין לְזָהֵר בְּעוֹפוֹת לְהָסִיר אֶת הָרֹאשׁ קֹדֶם הַשְׁרִיָּה. וְאִם נִמְלַח הָעוֹף עִם הָרֹאשׁ, יַעֲשֶׂה שְׁאֵלַת חָכָם. וְכֵן צְרִיכִין לְזָהֵר בָּזֶה בִּבְהֵמָה (סִימָן כ"ב וס"ה)

בָּשָׂר שֶׁלֹּא נִמְלַח עֲדַיִן, לֹא יַנִּיחוּ אוֹתוֹ בְּמָקוֹם שֶׁלִּפְעָמִים יֵשׁ שָׁם מֶלַח. וְיֵשׁ לְיַחֵד כְּלִי לְבָשָׂר לְחוּד, שֶׁלֹּא לְהַנִּיחַ בִּכְלִי זֶה יְרָקוֹת אוֹ פֵּרוֹת, וְכַיּוֹצֵא בּוֹ דְּבָרִים שֶׁדַּרְכָּן לֶאֱכֹל בְּלֹא הֲדָחָה, כִּי דָּם מִן הַבָּשָׂר נִדְבָּק בַּכְּלִי וּמִן הַכְּלִי נִדְבָּק בָּהֶם (סִימָן ס"ט).

הָרֹאשׁ צְרִיכִין לְחָתְכוֹ קֹדֶם שְׁרִיָּה, וְלִקַּח אֶת הַמֹּחַ וְלִקְרוֹעַ אֶת הַקְּרוּם שֶׁעָלָיו, וְלִשְׁרֹתוֹ וּלְמָלְחוֹ בִּפְנֵי עַצְמוֹ. וְאֶת הָרֹאשׁ צְרִיכִין לְמָלְחוֹ מִבִּפְנִים וּמִבַּחוּץ. וְיכוֹלִים לְמָלְחוֹ גַּם עַל הַשְּׁעָרוֹת.

עֲצָמוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן מֹחַ, אִם עֲדַיִן הֵן דְּבוּקוֹת בַּבָּשָׂר, מוֹלְחָן עִם הַבָּשָׂר בְּיַחַד כְּמוֹ שֶׁהֵן. אֲבָל אִם נִפְרְדוּ מִן הַבָּשָׂר, יִמְלְחֵם בִּפְנֵי עַצְמָן, וְלֹא יָנוּחוּ בְּמִלְחָן אֵצֶל הַבָּשָׂר (ע"א).

רַגְלֵי בְּהֵמוֹת, צְרִיכִין לַחְתֹּךְ רָאשֵׁי הַטְּלָפַיִם קֹדֶם הַשְׁרִיָּה, לְמַעַן יוּכַל הַדָּם לָזוּב מֵהֶן. וּצְרִיכִין לְהַנִּיחַ אוֹתָן בְּאֹפֶן שֶׁיּוּכַל הַדָּם לָזוּב. וְיכוֹלִין לְמָלְחוֹ גַּם עַל הַשְּׁעָרוֹת (ס"ח וע"א).

הַלֵּב צְרִיכִין לִקְרֹעַ קֹדֶם הַשְׁרִיָּה, שֶׁיֵּצֵא הַדָּם מִמֶּנּוּ (ע"ב).

הָרֵאָה נוֹהֲגִין גַּם כֵּן לְחָתְכָהּ וְלִפְתֹּחַ הַקְּנוֹקָנוֹת הַגְּדוֹלוֹת שֶׁבָּהּ קֹדֶם הַשְׁרִיָּה.

הַכָּבֵד יֵשׁ בּוֹ הַרְבֵּה דָּם. לְפִיכָךְ אֵין לוֹ תַּקָּנָה לְבַשְּׁלוֹ עַל יְדֵי מְלִיחָה, אֶלָּא צְרִיכִין לִצְלוֹתוֹ עַל הָאֵשׁ. אֲבָל צְרִיכִין מִקֹּדֶם לְחָתְכוֹ הֵיטֵב, וּלְהַנִּיחוֹ בְּחִתּוּכוֹ עַל הָאֵשׁ, לְמַעַן יִשְׁאַב הָאֵשׁ הֵיטֵב כָּל הַדָּם שֶׁבּוֹ. וּמְדִיחִין אוֹתוֹ קוֹדֶם שֶׁמַּנִּיחִין אוֹתוֹ עַל הָאֵשׁ, וּכְשֶׁמָּנָּח עַל הָאֵשׁ מוֹלְחִין אוֹתוֹ שָׁם קְצָת, וְצוֹלִין אוֹתוֹ עַד שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי לַאֲכִילָה, וְאַחַר כָּךְ מְדִיחִין אוֹתוֹ עַל הָאֵשׁ, וּכְשֶׁמָּנָּח עַל הָאֵשׁ מוֹלְחִין אוֹתוֹ שָׁם קְצָת, וְצוֹלִין אוֹתוֹ עַד שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי לַאֲכִילָה, וְאַחַר כָּךְ מְדִיחִין אוֹתוֹ יָפֶה מִן הַדָּם שֶׁפָּלַט. וְיֵשׁ לְזָהֵר לַהֲדִיחוֹ ג' פְּעָמִים וְאַחַר כָּךְ יְכוֹלִין לְבַשְּׁלוֹ.

צְרִיכִין לְזָהֵר לִצְלוֹתוֹ דַּוְקָא עַל הָאֵשׁ וְלֹא בְּתַנּוּר גָּרוּף. וְכֵן לֹא יִכְרְכוּ אוֹתוֹ בִּנְיָר לִצְלוֹתוֹ כָּךְ, וַאֲפִלּוּ בִּנְיָר גָּרוּעַ (פְּלִיס פָּאפִּיר) (עַיֵּן בְּסֵפֶר פִּתְחֵי תְשׁוּבָה).

אֲבָל אֵין לִמְלוֹחַ כָּבֵד קֹדֶם צְלִיָּה כְּדֶרֶךְ שֶׁמּוֹלְחִין בָּשָׂר. וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁאֵין לִמְלוֹחַ כָּבֵד עִם בָּשָׂר בְּיַחַד.

הַטְּחוֹל דֵּינוֹ כִּשְׂאָר בָּשָׂר, רַק צְרִיכִין לְהָסִיר מִמֶּנּוּ קֹדֶם שְׁרִיָּה אֶת הַקְּרוּם שֶׁעָלָיו, שֶׁאָסוּר מִשּׁוּם חֵלֶב. גַּם צְרִיכִין לְנַקְּרוֹ, מִשּׁוּם הַגִּידִין. נוֹטֵל רֹאשׁ הַגִּיד וּמוֹשֵׁךְ אוֹתוֹ וְנִמְשָׁכִין עִמּוֹ ג' חוּטִין שֶׁבְּתוֹכוֹ, וְצָרִיךְ לְזָהֵר שֶׁלֹּא יִפָּסֵק שׁוּם חוּט. וְאִם נִפְסַק, צָרִיךְ לְשָׁרֵשׁ אַחֲרָיו (סִימָן ס"ד ע"ד).

הַחֲלְחֹלֶת וּשְׁאָר מֵעַיִם, מוֹלְחִין בְּצַד הַחִיצוֹן שֶׁהַשְּׁמָן דָּבוּק שָׁם. (ע"ה).

קֵבָה שֶׁל עֵגֶל שֶׁנִּמְצָא בָּהּ חָלָב, שׁוֹפְכִין אֶת הֶחָלָב קוֹדֶם שְׁרִיָּה, וַהֲרֵי הִיא כִּשְׂאָר בָּשָׂר.

בֵּיצִים שֶׁנִּמְצְאוּ בְּתוֹךְ עוֹפוֹת, בֵּין שֶׁהֵם קְטַנִּים מְאֹד בֵּין שֶׁנִּגְמְרוּ לְגַמְרֵי עִם קְלִיפָּתָן, צְרִיכִין שְׁרִיָּה וּמְלִיחָה וַהֲדָחָה. אֲבָל לֹא יִמְלְחֵן אֵצֶל הַבָּשָׂר, אֶלָּא יַנִּיחֵן בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא יָזוּב עֲלֵיהֶן הַדָּם מִן הַבָּשָׂר. וּבֵיצִים אֵלּוּ, אֲפִלּוּ נִגְמְרוּ לְגַמְרֵי, אָסוּר לְאָכְלָן בְּחָלָב (ע"ה פ"ז).

בָּשָׂר שֶׁשָּׁהָה ג' יָמִים מֵעֵת לְעֵת (קוֹדֶם מְלִיחָה) אָסוּר לַבַּשּׁוּל אֶלָּא אִם כֵּן נִשְׁרָה בֵּינְתַיִם.

נוֹהֲגִין בְּעוֹפוֹת שֶׁלְּאַחַר שֶׁהֵסִירוּ הַנּוֹצוֹת, מְהַבְהֲבִים אוֹתָן בָּאוּר לְהָסִיר אֵת הַנִּשְׁאָר. וּצְרִיכִין לְזָהֵר שֶׁלֹּא לְהַבְהֲבָן כִּי אִם בְּשַׁלְהֶבֶת שֶׁל קַשׁ וְתֶבֶן, וְלֹא יַעֲשׂוּ שַׁלְהֶבֶת גְּדוֹלָה וְיִזָּהֲרוּ לְהוֹלִיךְ הָעוֹפוֹת אָנָה וָאָנָה לְבַל יִתְחַמְּמוּ (ס"ח).